

Handläggare
Mats Christenson
Telefon: 0850812201
Andreas Evestedt
Telefon: 0850812230

Till
Södermalms stadsdelsnämnd
25 augusti 2022

Remiss av Stadsövergripande trädmål. Svar på uppdrag från kommunfullmäktige

Svar på remiss från kommunstyrelsen, KS 2022/581

Förvaltningens förslag till beslut

1. Stadsdelsnämnden överlämnar stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.
2. Beslutet justeras omedelbart.

Sammanfattning

Stadsdelsnämnden har av kommunstyrelsen fått ett förslag till stadsövergripande trädmål på remiss. Förslaget innebär i korthet att för varje träd som tas ned på gator, torg och i anlagda parker, ska staden plantera två nya träd. Förslaget innebär också att krontäckningsgraden på gator och torg ska öka.

Stadsdelsförvaltningen instämmer i förslaget beskrivning att det inte endast är stockholmsregionens gröna kilar som är av stor betydelse då den bebyggda marken ökar, utan även den finmaskiga grönstruktur som finns i olika stadsmiljöer. Träden är av stor betydelse ur olika aspekter, inte minst genom att de bidrar till att mildra effekterna av ändrade klimatförhållanden.

Stadsdelsförvaltningen anser att förslaget till stadsövergripande trädmål i huvudsak är positivt men efterlyser att det i några avseenden förtydligas såsom var gränsen går mellan träd och sly samt inom vilka grönområden målen ska gälla.

Gällande trafikkontorets uppdrag att ta fram nya bedömningsgrunder för stadens träd på gatu- och parkmark i syfte att lägga mer fokus på löpande och återkommande vård och underhåll för att förlänga trädens livslängd, är förvaltningen angelägen om att få detta förslag på remiss då det finns färdigt.

Bakgrund

Stadsdelsnämnden har av kommunstyrelsen fått ett förslag till stadsövergripande trädmål på remiss. Remissen utgörs av ett gemensamt tjänsteutlåtande från trafikkontoret och miljöförvaltningen, ”*Stadsövergripande trädmål. Svar på uppdrag från kommunfullmäktige*” inklusive trafiknämndens beslut.

Förslaget till trädmål har förutom till Södermalms stadsdelsnämnd remitterats till stadsledningskontoret, exploateringsnämnden samt till övriga stadsdelsnämnder.

Remisstiden sträcker sig till den 30 augusti 2022 varför nämndens beslut omedelbart måste justeras.

Remissen bifogas som bilaga till tjänsteutlåtandet.

Ärendet

Nedan görs en sammanfattning av förslaget till stadsövergripande trädmål.

Bakgrund

I kommunfullmäktiges budget 2020 fick trafiknämnden i uppdrag att i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden och kommunstyrelsen ta fram ett stadsövergripande trädmål.

Ansvar för att plantera och sköta om stadens träd är fördelat mellan olika förvaltningar och bolag, främst trafikkontoret, exploateringskontoret, fastighetskontoret, kyrkogårdsförvaltningen, stadsdelsförvaltningarna samt fastighets- och bostadsbolagen.

Trädens roll i den växande staden

Den bebyggda marken i Stockholms län ökade mellan 2005 till 2015 med 15 procent, vilket motsvarar 116 kvadratkilometer. Arealen grönyta har under samma tid minskat, särskilt i de områden som tidigare har haft största andelen grönyta.

När den bebyggda marken ökar är den gröna infrastrukturen i Stockholmsregionen, med gröna kilar, viktig. Denna är dock inte tillräcklig för att möta flera av dagens urbana utmaningar, till exempel att bidra till att hantera effekter av extremväder samt säkerställa biologisk mångfald. Här är träden, enligt förslaget, en viktig del i en mer finmaskig grönstruktur som finns i olika stadsmiljöer och områden.

I förslaget beskrivs att staden har mål för bostadsbyggande och infrastruktur men saknar motsvarande mätbara mål för grönska. Samtidigt blir de nyttor som grönskan erbjuder, ofta benämnda

ekosystemtjänster, allt viktigare. Exempel på dessa nyttor är att effekter av klimatförändringarna mildras, dagvatten fördröjs och renas, att en god luftkvalitet bibehålls och att biologisk mångfald och ekologiska samband stärks.

Arbetet med att ta fram trädmål

Trafikkontoret och miljöförvaltningen har övervägt hur ett stadsövergripande trädmål kan formuleras för att stödja de ambitioner och nyttor som uttrycks i stadens olika styrdokument, till exempel i Vision 2040, Översiktsplanen och Grönare Stockholm.

Ett trädmål behöver också förhålla sig till den konkurrens om tillgänglig mark som finns i en tät storstad som Stockholm. Detta är särskilt viktigt med tanke på stadens ambitiösa bostadsmål. När 140 000 nya bostäder byggs mellan åren 2010 och 2030 innebär det ibland att grönområden exploateras och att många träd då behöver tas ner.

Även aspekter som estetiska värden, säkerhet, framkomlighet och tillgängliga ekonomiska medel för arbetet med träd bör enligt förslaget beaktas. Målet behöver även ta hänsyn till fördelning av ansvar mellan förvaltningar och bolag, där varje berörd del av stadens organisation kommer behöva vidta åtgärder för att nå målen inom sin respektive rådighet.

Oavsett hur ett trädmål formuleras, kommer det alltid finnas fler värden att ta hänsyn till. Stadens arbete med träd behöver till exempel utgå från principen rätt funktion på rätt plats för att optimera investeringar i relation till deras nytta. Olika trädarter klarar olika förutsättningar och levererar olika ekosystemtjänster. Staden behöver därför arbeta med diversifiering av trädbeståndet för att säkerställa ett mer motståndskraftigt bestånd.

Trafikkontoret och miljöförvaltningen föreslog till sina respektive nämnder att för varje träd som tas ned på gator, torg och i anlagda parker, ska staden plantera ett nytt träd. Respektive nämnd beslutade dock att för varje träd som tas ned på gator, torg och i anlagda parker, ska staden plantera *två* nya träd.

Förslag till trädmål

1. För varje träd som tas ned på gator, torg och i anlagda parker, ska staden plantera två nya träd.
2. På stadens gator och torg ska krontäckningsgraden öka.

Nedan beskrivs ovannämnda mål närmare.

Mål 1: För varje träd som tas ned på gator, torg och i anlagda parker, ska staden plantera två nya träd

Stadens inriktning är att de befintliga träden i Stockholms offentliga rum ska ges livskraftiga förutsättningar och kunna stå kvar och erbjuda ekosystemtjänster under lång tid. Ibland kan dock träd behöva tas ned, till exempel då de är sjuka eller skadade, när de riskerar att falla och skada allmänheten eller då de bidrar till otrygghet.

På trafiknämndens sammanträde i februari 2022 fick trafikkontoret i uppdrag att ta fram nya bedömningsgrunder för stadens träd på gatu- och parkmark i syfte att lägga mer fokus på löpande och återkommande vård och underhåll för att förlänga trädens livslängd i den offentliga miljön. Enligt förslaget arbetar trafikkontoret nu med att ta fram nya bedömningsgrunder som kan komma att påverka hur staden arbetar med att ta ned träd framöver.

Vid varje fällning behöver en bedömning göras och målet avser främst träd som antingen fyller en viktig ekologisk funktion, som är representativt för ett områdes bebyggelsekaraktär eller som på annat sätt ger viktiga bidrag till en plats ekosystemtjänster eller vistelsekvaliteter. Vidare innebär definitionen ”gator, torg och anlagda parker” att målet inte omfattar ersättning av träd som till exempel tas ned i ett skogsparti för att möjliggöra stadsutveckling. Däremot anges i förslaget att staden sedan tidigare arbetar med grönytekomensation i relevanta exploateringsprojekt vid ianspråktagande av mark i områden med ekologiska och rekreativa värden.

Det föreslagna målet innebär inte att varje träd som tas ned alltid kommer att ersättas på samma plats. Ibland kommer det vara möjligt med återplantering på samma plats, medan det i andra fall kommer krävas att nya ytor tas i anspråk. I förslaget anges ambitionen att ersättningsträd planteras i samma stadsdelsområde som det fällda trädet. På vissa platser krävs ny- och återplantering för att stärka svaga ekologiska samband och för att säkerställa successionen i trädbeståndet över tid. I vissa fall måste träd tas bort utan att ersättas för att främja den biologiska mångfalden, till exempel när gamla ekar friställs för att få solljus och för att förhindra att de skadas av andra träd.

I enlighet med ovan nämnda uppdrag kommer trafikkontoret att ta fram riktlinjer som säkerställer att träd endast tas ned i undantagsfall i de lägen där underhåll inte längre är möjligt eller tillämpligt.

I förslaget beskrivs att delar av staden redan idag arbetar med att plantera nya träd när befintliga träd tas ned. Att tydliggöra det som ett mål ställer dock, enligt förslaget, ökade krav på efterlevnad. En övergripande bedömning av vilka områden och ytor som kräver en förstärkt trädstruktur behöver göras, där utgångspunkten är att nya träd ska ges förutsättningar för tillväxt och god funktion, såväl för rötter under mark, som utrymme ovan mark.

Mål 2: På stadens gator och torg ska krontäckningsgraden öka

Måttet krontäckningsgrad beräknar hur stor andel av en yta som täcks av trädkronor. Detta mått används idag i många andra städer, såväl i Sverige som i större städer utomlands och har visat sig vara användbart för att beräkna värdet av de olika ekosystemtjänster som träd bidrar med.

I Stockholm ligger den generella krontäckningsgraden enligt preliminära beräkningar från stadsbyggnadskontoret idag på cirka 30 procent, men den procentuella fördelningen är väldigt olika fördelad över staden. I flera större städer som London, New York och Oslo finns mål om att få en generell krontäckningsgrad på 25 procent.

Naturvårdsverkets Åtgärdsprogram kortsiktigt mål (2030) för särskilt skyddsvärda träd i tätort uttrycks målet att:

Trädkrontäckningen i varje tätort är minst 25 procent och har ökat med 2 procent utifrån krontäckningen 2020.

Stadens generella krontäckningsgrad inkluderar hela kommunens yta, det vill säga även mark som staden inte har rådighet över. Även om en hög generell krontäckningsgrad i staden enligt förslaget är önskvärt, föreslås trädmål avgränsas till kommunens mark, så att målets uppfyllelse är inom stadens rådighet. I förslaget anges vidare att de viktigaste platserna att öka krontäckningsgraden på är stadens hårdgjorda ytor, det vill säga främst gator och torg. I parker är det också viktigt med träd på vissa platser men det är även viktigt att värna stora öppna grönytor som kan användas till lek och rekreation.

Stadens fortsatta arbete med trädmålen

Besluten i trafiknämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden kring förslaget till trädmål innebär att nämnderna uppdrar åt kontoren att arbeta i enlighet med målen.

Trädmålen kan dock, enligt förslaget, beröra fler förvaltningar och bolag i staden. Det första målet, att ersätta fällda träd på gator, torg och i anlagda parker kan förutom trafikkontoret beröra stadsdelsförvaltningarna. Det andra målet, om att öka

krontäckningsgraden på stadens gator och torg, kan även beröra exploateringskontoret och stadsbyggnadskontoret.

För att trädmålen ska gälla alla berörda förvaltningar och bolag behöver de arbetas in i övergripande styrdokument, exempelvis stadens miljöprogram. De föreslagna målen kan dock redan nu, enligt förslaget, utgöra inspiration för de andra delarna av stadens organisation som arbetar med trädfrågor.

Uppföljning

Hur staden ska arbeta med att följa upp målen beror till viss del på hur målen arbetas in i relevanta styrdokument samt på vilka förvaltningar och bolag som formellt kommer beröras av målen.

Gällande det första målet, att ersätta fällda träd, avser trafikkontoret att ta fram en rutin för att säkerställa att de träd som behöver tas ned på gatumark eller i de anlagda parker som kontoret förvaltar, ersätts. Om målet framöver även berör stadsdelsförvaltningarna behöver motsvarande rutin, enligt förslaget, tas fram i respektive organisation. Gällande det andra målet, att öka krontäckningsgraden på stadens gator och torg, kan det årligen följas upp av miljöförvaltningen i samarbete med trafikkontoret.

Ekonomi

Att plantera ett nytt träd i offentlig miljö, inklusive garantiskötsel, kostar cirka 35 000 till 50 000 kronor i grön miljö eller cirka 150 000 kronor på hårdgjord yta. Det innebär att om en förvaltning idag inte regelmässigt ersätter fällda träd skulle efterlevnad av det första trädmålet innebära merkostnader.

För att öka krontäckningsgraden behöver staden antingen successivt plantera fler träd, plantera träd med större kronor, eller arbeta än mer med vård för att befintliga träds kronor ska växa sig större. Alla dessa åtgärder skulle kunna innebära ökade kostnader.

För att säkerställa att arbetet med att nå trädmålen inte blir alltför kostnadsdrivande är det enligt förslaget viktigt att staden söker synergier med andra satsningar som kan bidra till måluppfyllelse. Det kan till exempel handla om kommande etapper inom Grönare Stockholm, beviljade klimatinvesteringar och stadsdelsnämndernas parkinvesteringar.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av stadsmiljöavdelningen inom Södermalms stadsdelsförvaltning. Ärendet har behandlats av förvaltningsgruppen och pensionärsrådet den 15 augusti 2022 samt i rådet för funktionshindersfrågor den 16 augusti 2022.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Stadsdelsförvaltningen instämmer i förslaget beskrivning att det inte endast är stockholmregionens gröna kilar som är av stor betydelse då den bebyggda marken ökar, utan även den finmaskiga grönstruktur som finns i olika stadsmiljöer. Träden är av stor betydelse ur olika aspekter, inte minst genom att de bidrar till att mildra effekterna av ändrade klimatförhållanden.

Stadsdelsförvaltningen anser att förslaget till stadsövergripande trädmål i huvudsak är positivt men vill anföra följande:

Det är viktigt att i det första trädmålet tydligt definiera var gränsen går mellan träd och sly. För att tydliggöra detta bör till exempel en stamdiameter anges.

I det första trädmålet, som innebär att om ett träd fälls ska det ersättas med två träd, är det enligt förvaltningen viktigt att målet tydligt anger i vilka grönområden detta ska gälla. Det är därför viktigt att definitionen av ”anlagd park” tydliggörs så att det inte råder några tvivel kring när målet ska tillämpas. Förvaltningen utgår ifrån att definitionen ”anlagd park” inte omfattar naturmark. Förvaltningen vill också påpeka att det finns många ytor på parkmark som ligger i gränslandet mellan att vara anlagd park och naturmark.

Det är enligt förvaltningen önskvärt att träd ska kunna fällas utan att de ersätts under samma budgetår, detta då det är svårt att planera för samtliga eventuella behov av trädfällningar.

Förvaltningen instämmer med förslaget målsättning att fällda träd inte behöver ersättas precis i det område där träden fällts utan att det kan göras inom samma stadsdelsområde. Ersättning av trädet kan därmed göras på den plats där exempelvis behovet av förstärkningsåtgärder är som störst.

Beträffande plantering av nya träd är det beroende av att nämnden erhåller sökta reinvesteringsmedel och klimatinvesteringsmedel för detta ändamål.

Förvaltningen gör bedömningen att trafikkontorets avvägning kring det andra trädmålet, att krontäckningsgraden inom staden ska ske på stadens gator och torg, är relevant. Förvaltningen noterar att det andra trädmålet inte omfattar stadsdelsnämnderna.

Gällande trafikkontorets uppdrag att ta fram nya bedömningsgrunder för stadens träd på gatu- och parkmark i syfte

att lägga mer fokus på löpande och återkommande vård och underhåll för att förlänga trädens livslängd, är förvaltningen angelägen om att få detta förslag på remiss då det finns färdigt.

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden överlämnar detta tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Expedieras till
Kommunstyrelsen.

Ann-Christine Jenvén
Stadsdelsdirektör
Södermalms
stadsdelsförvaltning

Andreas Evestedt
Avdelningschef
Södermalms
stadsdelsförvaltning

Bilaga

Stadsövergripande trädmål. Svar på uppdrag från kommunfullmäktige. Gemensamt tjänsteutlåtande från trafikkontoret och miljöförvaltningen, Dnr T2021-02405 (TN) och Dnr 2021-14447 (MHN).

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Ann-Christine Jenvén, Stadsdelsdirektör	2022-06-22
Andreas Evestedt, Avdelningschef	2022-06-22